

An Analysis of Textbooks Used in Teaching Foreign Languages to Children in Terms of Language Skills

Melike ERDEM İPEK*

Fatma AÇIK**

*Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, ORCID ID: 0000-0001-6898-9124, m.erdemipek@gmail.com

**Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, ORCID ID: 0000-0002-3972-0799, fatmaacik1@yahoo.com

Received Date: 06.12.2025

Revised Date: 01.02.2026

Accepted Date: 23.02.2026

Copyright © 2026 Melike ERDEM İPEK, Fatma AÇIK. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

Coursebooks are regarded as one of the fundamental resources in the planning and implementation of the language teaching process. In this context, how language skills are addressed in coursebooks designed for teaching foreign languages to children, the extent to which these skills are included, and whether they are presented in an integrated manner constitute an important area of investigation. Considering children's age, developmental characteristics, and linguistic competence in their first language, it is expected that the activities presented in coursebooks support both receptive and productive language skills in a balanced and gradual way. From this perspective, it is essential that coursebooks be structured in a manner that enables children to comprehend, use, and communicate effectively in the target language. The aim of this study is to comparatively examine the use of language skills and the extent to which integrated language skills are incorporated in two coursebooks prepared for teaching foreign languages to children at the basic level, namely *Les Loustics -1* and *Çocuklar İçin Türkçe- 1*. Conducted within the framework of qualitative research methods, the study is based on document analysis. Within this scope, the activities in each coursebook were classified according to the targeted language skills, and it was determined whether the activities focused on a single skill or addressed multiple skills in an integrated manner. The findings reveal notable differences between the analyzed coursebooks in terms of the distribution of language skills and the degree of integrated skill use. By describing the current state of how language skills are addressed in foreign language coursebooks for children, this study aims to contribute to the existing literature.

Keywords: Teaching foreign languages to children; language skills, coursebooks

Çocuklara Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Dil Becerileri Bağlamında İncelenmesi¹

ÖZET

Ders kitapları, dil öğretiminde öğretim sürecinin planlanma ve uygulanma aşamasında temel kaynaklardan biri olarak kabul edilir. Bu bağlamda, çocuklara yönelik yabancı dil öğretimi için hazırlanan ders kitaplarında dil becerilerinin nasıl ele alındığı, bu becerilere ne ölçüde yer verildiği ve becerilerin bütünlükli biçimde sunulup sunulmadığı önemli bir inceleme alanı oluşturmaktadır. Çocukların yaş, gelişim özellikleri ve ana dildeki dilsel yetkinlikleri dikkate alındığında, ders kitaplarında sunulan etkinliklerin hem alıcı hem de üretici dil becerilerini dengeli ve aşamalı biçimde desteklemesi beklenmektedir. Bu bakımdan ders kitaplarının çocukların hedef dili anlamlandırma, kullanma ve iletişim kurma becerilerine olanak tanıyacak biçimde yapılandırılması önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı, çocuklara temel düzeyde yabancı dil öğretimi için hazırlanmış *Les Loustics -1* ile *Çocuklar İçin Türkçe-1* isimli iki farklı ders kitabında dil becerilerinin kullanım düzeylerini ve bütünlükli dil becerilerine yer verilme durumunu karşılaştırmalı olarak incelemektir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman

¹This article is derived from the doctoral thesis titled "The Relationship Between Academic Self-Concept, Academic Achievement and L2 Learning Motivation of High School Students in Foreign Language Learning".

incelemesi temelinde yürütülen araştırma kapsamında her bir ders kitabındaki etkinlikler, hedeflenen dil becerileri doğrultusunda sınıflandırılmış; etkinliklerin tek bir beceriye mi yoksa birden fazla beceriyi bütünleşik biçimde mi ele aldığı belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, incelenen ders kitaplarında dil becerilerinin dağılımı ve bütünleşik beceri kullanım düzeyi açısından belirgin farklılıklar bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışma, çocuklara yönelik yabancı dil ders kitaplarında dil becerilerinin ele alınış biçimine ilişkin mevcut durumu betimleyerek alanyazına katkı sunmayı hedeflemektedir.

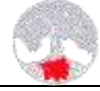
Anahtar Kelimeler: Çocuklara yabancı dil öğretimi, dil becerileri, ders kitabı

1.GİRİŞ

Çocukluk döneminde yabancı dil öğrenimi, günümüz küreselleşen dünyasında dilsel farkındalığın gelişmesi, iletişim becerilerinin güçlenmesi ve ilerleyen dönemde daha etkin dil kullanımının desteklenmesine katkı sunması gerekçesi ile giderek artan bir öneme sahiptir. Bu bağlamda son yıllarda ekonomik, siyasî, kültürel ve sosyal alandaki gelişmeler doğrultusunda çocuklara Türkçe öğretiminde de kaydadeğer bir artış bulunmaktadır. Fakat alanyazın incelendiğinde bu artışa rağmen materyal üretiminin daha çok yetişkinlere yönelik olduğu görülmektedir. Çocuklara yabancı dil öğretimi için kullanılan materyallerinin niteliği, dil öğretme sürecinin başarısını doğrudan etkileyen unsurlar arasında yer almaktadır. Bu bilgiden hareketle konusu çocuklara yönelik hazırlanan materyallerde çocuğun yaşı ve bilişsel, duyuşsal ve dilsel gelişim özellikleri, hazırbulunuşluk düzeyi ile ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır. Yabancı dil öğretimi çocuklar ve yetişkinlerde farklı şekilde gerçekleşmektedir. Çocuklar dil öğrenme sürecinde, sahip oldukları özelliklerden dolayı yetişkinlerden daha avantajlıdır. Bu nitelikler şunlardır; çocukların iyi bir taklit yeteneğine sahip olmaları, çocuklarda öğrenmeye tüm duyuların katılması, yetişkinlere oranla çocuklarda kaygının az olması, çocuklarda öğrenme sürecinin sezgisel olması ve çocukların anıksal öğrenebilmeleridir (Hanbay, 2013, s. 18-19).

Çocuklara yabancı dil öğretiminde öğretim sürecinin temel yapı taşlarından biri olarak öne çıkan ders kitapları, sadece dilsel içeriği aktaran araçlar değil; aynı zamanda hangi dil becerilerinin önceliklendirildiğini, öğrenme sürecinin hangi kanallar üzerinden kurgulandığını ve öğretim etkinliklerinin hangi pedagojik anlayışla tasarlandığını yansıtan materyallerdir. Özellikle çocuklara yönelik ders kitaplarında, dil becerilerinin sunulmuş biçimi ve beceriler arası ilişkiler, öğrenme sürecinin etkililiğini doğrudan etkilemektedir. Çocuklardan da diğer yaş gruplarında olduğu gibi okuma, dinleme, yazma ve konuşma alanlarında temel dil becerileri gelişimlerini kazanmaları beklenir. Temel dil becerilerinin öğretiminde çeşitli etkinlikler kullanılabilir ve bu yapılırken çocukların neye ilgi duyduğu ve yeterlilik seviyeleri de dikkate alınmalıdır. Öğrencinin yaşına, düzeyine ve ihtiyaçlarına uygun dil öğretim setlerinin hazırlanması çok önemlidir. Dil Öğretim setlerinin hazırlanmasında bir diğer önemli husus ise hazırlanacak setlerin belirli standartlara sahip olması gerektiğidir (Çangal, 2021, s. 83). Bu standartların başında da dil becerilerinin dengeli bir şekilde dağılımının yapılması olması gelir. Alan yazında çocuklara yabancı dil öğretimine yönelik ders kitaplarının incelendiği çalışmalar bulunmakla birlikte, bu çalışmaların önemli bir bölümünün tek bir dil bağlamında yürütüldüğü görülmektedir (Topçuoğlu, 2010; Sevim, O., & Toyran, M, 2021; Dalioğlu, 2017; İşigüzel, B., & Gir, M., 2020). Farklı diller için hazırlanmış çocuk ders kitaplarının dil becerileri bağlamında karşılaştırmalı olarak ele alındığı çalışmalar ise sınırlı sayıdadır. Bu bağlamda Fransızca ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanmış iki ders kitabının dil becerileri açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi, alanyazındaki önemli bir boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır.

Bu çalışmanın amacı, *Les Loustics 1* ve *Çocuklar İçin Türkçe 1* ders kitaplarında dil becerilerinin dağılımının nasıl yapıldığını ve dil becerilerini bütünleşik kullanıp kullanmama durumlarını ortaya koymak ve böylece her iki kitabı karşılaştırmalı olarak değerlendirmektir. Bu bilgiden hareketle araştırmanın temel sorusu şu şekilde belirlenmiştir: Çocuklara yabancı dil öğretiminde kullanılan *Les Loustics 1* ve *Çocuklar İçin Türkçe 1* ders kitaplarında dil

becerileri nasıldır? Bu temel soruya bağlı olarak her iki ders kitabında dil becerilerinin öğretim sürecindeki öncelikleri ve beceriler arası ilişkiler ayrıntılı biçimde incelenmiştir.

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Yabancı dil öğretiminin nihai amacı, bireyin hedef dili anlamlı ve işlevsel bir şekilde kullanabilmesini sağlamaktır. Bu amacın gerçekleştirilmesinde temel dil becerileri, dinleme, konuşma, okuma ve yazma, belirleyici bir rol üstlenmiştir. Dil öğretim sürecinde dört beceri aynı oranda, eşit biçimde kullanıldığı takdirde ilerleme kaydedilir. Başka, bu konudaki düşüncelerini yabancı dili öğrenmedeki başarı ölçüsü, anadile yaklaşma ve anadile benzeme derecesidir. Bu da öğrenimdeki dört işlem olan okuma, yazma, dinleme ve söyleme bakımından yeterli bir dereceyi tutturmakla ölçülmelidir (2006, s. 65) şeklinde ifade etmiştir.

Dil becerileri, sadece dilsel yeterliğe değil; aynı zamanda gelişim alanlarına da doğrudan etki etmektedir. Çocuklar dil aracılığı ile çevresiyle etkileşime girmekte, duygu ve düşüncelerini ifade etmekte ve anlama becerisini geliştirmektedir. Bu sebeple yabancı dil öğretiminde becerilerin yalnızca biçimsel olarak öğretilmesi değil, iletişimsel işlevlerden hareketle öğretilmesi önem taşımaktadır (Savignon, 2002). Çocuklara yönelik dil öğretiminde hedef, kuralları bilen bireyler yetiştirmekten ziyade, dili anlamlı bağlamlar içinde kullanabilen öğrenenler oluşturmaktır. Özellikle çocuklara yönelik yabancı dil öğretiminde bu becerilerin dengeli, gelişimsel özelliklere uygun ve bütüncül bir bakış açısı dahilinde ele alınması gerekir. Çünkü çocuklar dili, yetişkinlerden farklı olarak daha sezgisel, bağlamsal ve deneyime dayalı biçimde edinmektedir (Cameron, 2001).

2.1.Çocuklara Dil Becerilerinin Öğretimi ve Önemi

Dil öğrenme süreci, yetişkinlerde olduğu gibi çocuklarda da aktif bir süreci kapsamaktadır. Bu nedenle öğrencilerin benzer ve farklılıklardan yola çıkarak planlama yapması ve plan dahilinde eğitim materyali kullanması önemlidir. İlgili çekici etkinlikler, çocuğun gelişimsel özellikleri, bireysel farklılıklar, ilgi ihtiyaç ve motivasyonları doğrultusunda hazırlanan çocuğun dil öğrenmeden alacağı verim, maksimum düzeye ulaşır.

Bu bilgidен hareketle çalışmanın çıkış noktasını aynı yaş grubuna (çocukluk dönemi) hazırlanan dil öğretim setleri oluşturmaktadır. Çocuklara yabancı dil öğretiminde ders sürecinde yararlanılan en etkili materyal, ders kitaplarıdır. Öğreticiler, kitaplar aracılığı ile dersleri belirli bir plan doğrultusunda hazırlamaktadır. Bu nedenle kitapların hazırlanma aşamasında dil seviyesi ile çocuğun yaşı, ilgi ve ihtiyaçlarının dikkate alınması önem teşkil eder. Ders kitaplarında yer alan etkinliklerin, yukarıda bahsi geçen ölçütleri karşılaması ve dört temel dil becerisinin gelişimini destekleyici nitelikte olması gerekir. Çocuklar, dil öğrenmeye başladığı andan itibaren dil becerilerini aktif bir şekilde kullanma eğilimine girerler. Her bir dil becerisinin gelişiminin aynı doğrultuda ilerlemesi, süreç içerisindeki dil öğretiminin hedefe ulaşmasında büyük rol oynar. Anlama becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin hazırlanmasındaki temel hedef, erken yaşta dil öğrenenlere yabancı dil öğretiminde yeterli girdinin (okuma ve dinleme becerisinin gelişimi) sağlanmasıdır. Nitekim belli bir üretimin olması, istenilen çıktının alınabilmesi adına (konuşma ve yazma becerisinin gelişimi) çocuğa yeterli düzeyde girdinin sağlanması gerekmektedir. Bu da ancak güçlü kelime bilgisine sahip, okuduğunu ve dinlediğini tam olarak anlayan çocuklarla mümkün olmaktadır. Bu bilgidен yola çıkılarak çocukların dil öğrenim süreci boyunca dilsel becerilerinin geliştirilmesi amacı doğrultusunda etkinliklerin birbirini tamamlar nitelikte bütüncül bir bakış açısı çerçevesinde hazırlanması elzemdir.

Dinleme becerisi, çocuklara yabancı dil öğretiminde öncelikli bir konuma sahiptir. Çocuklar dili edinme sürecinde öncelikle işitsel girdiye maruz kalmakta, bu girdiler aracılığıyla dilin ses özelliklerini, ritmini ve temel yapılarını fark etmektedir. Dinleme, diğer becerilerin gelişimi için bir temel niteliğindedir; konuşma, okuma ve yazma becerilerinin yapı taşı oluşturmaktadır (Rost, 2011). Bu bağlamda çocuklara yönelik dil öğretiminde zengin, anlaşılabilir ve yaşa uygun dinleme materyallerinin kullanılması büyük önem taşımaktadır. Özellikle başlangıç seviyesinde dinleme konuşmayla birlikte, yazma ise okuma ile bağlantılı bir şekilde öğretilir. Bir okuma etkinliği sırasında sorular cevaplanırken konuşma becerisi kullanılır. Bazen tüm becerilerin bir arada kullanıldığı etkinlikler de olabilir (Bekleyen, 2016, s. 41). İyi geliştirilmiş dinleme becerileri sayesinde, sesleri sembollerle eşleştirebilen çocuğun okuma becerisi de desteklenmiş olur (Kurt, 2019, s. 65). Çocuklara yabancı dil öğretiminde, ana dil edinimindeki doğal ilerleyiş esas alınarak, öğretim sürecinin dinleme ve konuşma becerileri temelinde yapılandırıldığı ifade edilmektedir (Linse, 2005, s. 24; Pinter, 2017, s. 93). Ana dili konuşurları, herhangi bir resmî öğretim sürecine ihtiyaç duymaksızın dili dinleme ve konuşma becerilerini doğal ortamda edinebilmektedir. Ancak yabancı ya da ikinci bir dil söz konusu olduğunda, öğrenenlerin hedef dile maruz kalma düzeyleri sınırlı olabilmektedir. Özellikle yeterli dinleme girdisine sahip olmayan öğrenenler için, dinleme becerisini geliştirmeye yönelik planlı etkinliklerin ve uygulamaların düzenlenmesi gerekmektedir. Aksi hâlde, öğrenenlerin dili sözlü olarak kullanabilmeleri güçleşmektedir. Bu bağlamda dinleme ve konuşma becerileri, birbirini tamamlayan ve karşılıklı olarak geliştiren en önemli dil becerileri arasında yer almaktadır (Joshi, 2013).

Konuşma becerisi ise çocukların dili aktif olarak kullanmalarını sağlayan temel bir üretim alanıdır. Çocuklar, konuşma yoluyla dili deneyimlemekte ve sosyal etkileşim içinde anlamlandırmaktadır. Ancak bu becerinin gelişimi, baskıdan uzak, hata yapmaya izin veren ve teşvik edici bir öğrenme ortamı gerektirmektedir. Erken yaşta yabancı dil öğrenen çocuklar için konuşma becerisinin oyun, şarkı, rol oynama ve günlük yaşamla ilişkilendirilmiş etkinlikler yoluyla desteklenmesi önerilmektedir (Harmer, 2007). Bu tür etkinlikler, çocukların hem motivasyonunu artırmakta hem de dili doğal bir iletişim aracı olarak kullanmalarına olanak tanımaktadır. Çocuklar sözlü iletişim becerilerini kazanmaya hazır hale geldiklerinde, amaçlanan mesajları diğer insanlara iletebilir ve konuşmayı yeniden formüle etme, mesajı kendi kendine düzeltme ve hedef dilde planlama için daha fazla zaman harcama becerilerini geliştirebilirler (Nunan ve Carter, 2001). Sözcüklerin doğru telaffuz edilmesi, dil bilgisel yapıların uygun biçimde kullanılması ve düşüncelerin tutarlı bir biçimde düzenlenmesi gibi birden fazla aşamayı kapsaması, bu becerinin edinimini zorlaştıran temel etkenler arasında yer almaktadır (Ladousse, 2002).

Okuma becerisi, çocuklara yabancı dil öğretiminde anlam kurma ve sözcük dağarcığını geliştirme açısından önemli bir yere sahiptir. Ancak çocuklar için okuma, salt yazılı metinleri çözümleme süreci değil; görseller, bağlam ve önceki bilgilerle desteklenen çok yönlü bir anlamlandırma etkinliğidir. Çocuklara yabancı dilde okuma becerisi öğretiminde ana prensip, çocukların önce anadilde okuyabilir olduklarından ve yabancı dilde sözlü söylem ile ilgili temel bilgi ve becerilere sahip olduklarından emin olmaktır (Brewster ve ark., 2012). Çocuklara yönelik okuma etkinliklerinin kısa, görsel destekli ve ilgi çekici olması gerekmektedir (Nation, 2009). Okuma becerisi, aynı zamanda diğer becerilerle bütünleşik biçimde ele alındığında daha etkili sonuçlar vermektedir.

Okuma, okunulan herhangi bir metnin kendi içerisinde yorumlanması ve içselleştirilmesi olarak ifade edilebilir. Dolayısıyla çocuklara yabancı dil öğretiminde okuma-anlama becerisinin geliştirilmesi sürecinde ana dilindeki sahip olduğu kelimeler, bağlam dünyası ve dilsel yapıları göz önüne bulundurulmalı, materyaller bu doğrultuda

hazırlanmalıdır. Nitekim öğrenci kendi ana dilinde bilmediği bir kelimeyi ya da o zamana kadar öğrenmediği herhangi bir dilsel yapıyı yabancı dil öğrenme sürecine taşıyamaz. Çocuklara anlamlı dil girdisi sağlayan okuma becerisinin gelişimi, diğer becerilerin gelişimine destek olur. Önce girdileri harmanlayıp kullanabilecek potansiyele gelen çocuk, konuşma ve yazma becerileri ile çıktılar elde eder.

Yazma becerisi, çocuklar açısından en zorlayıcı dil becerilerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bunun temel nedeni, yazmanın hem bilişsel hem de dilsel açıdan karmaşık bir süreç olmasından ileri gelir. Ancak uygun yönlendirme ve aşamalı etkinlik çalışmaları ile yazma becerisi çocuklar için eğlenceli bir hâle dönüşebilir. Çocuklara yönelik yazma etkinliklerinin, çizim, kelime tamamlama, kısa ifadeler oluşturma gibi destekleyici adımlarla başlaması önerilmektedir (Graham & Perin, 2007). Bu öneri ile çocukların yazmaya karşı olumlu tutum geliştirmeleri beklenmektedir.

Durmuş'a (2013) göre, temel beceriler, uygulamalar yoluyla geliştirilebilir. Bu uygulamalarda öğrencilerin katılımı çok önemlidir. Çünkü öğrencilerin sınıfta kendilerine sunulan ipuçları aracılığıyla örtülü veya açık şekilde bir etkileşime girmesi ve bunu sürdürerek hedef davranışı kazanabilmesi için, öğrenme sürecine etkin katılımı gereklidir (s. 137). Bu yaklaşımın temelinde, çocukların dili öncelikle işitsel girdiler yoluyla edinmeleri ve sözlü etkileşim aracılığıyla anlamlandırmaları yer almaktadır. Dinleme ve konuşma becerilerine ağırlık verilmesi, çocukların hedef dile doğal yollarla maruz kalmalarını sağlamakta; dilin ses özelliklerini, ritmini ve temel yapılarını sezgisel olarak fark etmelerine olanak tanımaktadır. Bu süreç, çocukların dili kuralları ezberleyerek değil, anlamlı bağlamlar içerisinde kullanarak öğrenmelerini desteklemektedir. Dolayısıyla erken yaşta yabancı dil öğretiminde dinleme ve konuşma temelli bir başlangıç, diğer dil becerilerinin gelişimi için sağlam bir temel oluşturarak öğrenme sürecinin daha kalıcı ve işlevsel hâle gelmesine katkı sağlamaktadır.

2.2. Bütünleşik Dil Becerileri

Dil öğretiminde beceriler, bütünleşik yapı içerisinde yer alır. Her bir becerinin gelişimi, diğer becerinin temeline etki etmektedir. Bütünleşik dil becerileri yaklaşımı, dil becerilerinin birbirinden bağımsız olarak değil, doğal dil kullanımı içinde bir arada ele alınmasını vurgulamaktadır. Günlük iletişim ortamlarında bireyler genellikle birden fazla dil becerisini eş zamanlı olarak kullanmaktadır. Bu nedenle yabancı dil öğretiminde de becerilerin bütünleşik biçimde sunulmasının öğrenme sürecini desteklediği belirtilmektedir (Oxford, 2001).

Çocuklara yönelik ders kitaplarında bütünleşik dil becerileri, bir etkinliğin aynı anda birden fazla beceriyi hedeflemesi yoluyla somutlaşmaktadır. Örneğin bir dinleme etkinliğini takip eden konuşma veya yazma çalışmaları, beceriler arası geçişi destekleyen uygulamalar olarak değerlendirilmektedir. Ders kitaplarında bu tür etkinliklerin yer alma düzeyi, kitabın beceri entegrasyonuna ne ölçüde önem verdiğini göstermektedir (Cameron, 2001).

Haznedar (2020) da kitap çalışmasında dil becerilerinin öğretiminde bir diğer önemli husus, bu becerilerin bütüncül bakış açısı ile öğretilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Gerçek yaşamda dil, becerilerden bağımsız olarak kullanılmamaktadır; dinleme, konuşma, okuma ve yazma çoğu zaman iç içe geçmektedir. Bu nedenle çocuklara yönelik yabancı dil öğretiminde de becerilerin birbirinden kopuk değil, bütüncül bir anlayışla sunulması gerekmektedir (Littlewood, 2004). Böylece bütünleşik beceri yaklaşımı, çocukların dili daha anlamlı ve işlevsel biçimde öğrenmelerini desteklemektedir.

Sonuç olarak Aktaş'a (2022) göre çocuklara yabancı dil öğretiminde çocukların dil gelişimi, yaşı, dil öğrenme amacı ve motivasyonu, anadilin yapısı vb. özellikler dikkate alındığında dört temel dil becerisinin öğretiminde ele alınması gereken bazı farklılıklar öne

çıkılmaktadır (s. 107). Bu farklar kavramsal olarak bilindiğinde uygulama alanındaki etkinlikler, materyal ve çalışmalar daha dikkatli bir şekilde hazırlanır. Çocuklara dil becerilerinin öğretimi, sadece dilsel yeterlik kazandırmayı değil; iletişim kurabilen, kendini ifade edebilen ve dili gerçek yaşam bağlamlarında kullanabilen bireyler yetiştirmeyi hedeflemektir. Bu bağlamda dil becerilerinin önemi hem bireysel gelişim hem de toplumsal iletişim açısından büyük önem teşkil eder. Çocuklara yönelik yabancı dil öğretiminde, becerilerin gelişimsel özelliklere uygun, iletişimsel ve bütünlük bir yaklaşımla ele alınması, etkili ve kalıcı öğrenmenin temelini oluşturmaktadır.

3.YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılarak doküman incelemesi yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2021) “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar.” şeklinde doküman incelemesinin tanımını yapmıştır (s. 189).

3.2. İnceleme Nesnesi

Araştırmanın inceleme nesnesini, başlangıç düzeyinde çocuklara yönelik hazırlanmış *Les Loustics- 1* ve *Çocuklar İçin Türkçe- 1* ders kitapları oluşturmaktadır. Her iki kitap da çocuklara yabancı dil öğretimi amacıyla hazırlanmış olmaları nedeniyle karşılaştırmalı inceleme için uygun örnekler sunmaktadır.

3.3. Veri Toplama ve Analiz Süreci

Veriler, doküman incelemesi yöntemiyle toplanmış; ders kitaplarında yer alan tüm etkinlikler dil becerileri temelinde sınıflandırılmıştır. Etkinliklerin baskın olarak hedeflediği dil becerileri esas alınmış ve veriler içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir.

4. BULGULAR

4.1 Okuma Becerisi

Çocuklar İçin Türkçe- 1, okuma becerisi bakımından incelendiğinde herhangi bir etkinliğe rastlanmamıştır. Kitabın hedeflediği yaş aralığı (6-9) düşünüldüğünde okuma – anlama becerisini destekleyen etkinliklerin süreçte yer alması gerekmektedir.

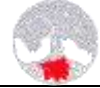
Les Loustics-1’e bakıldığında okuma becerisi bu kitapta daha çok görselliğe dayalı hikâyeler, diyaloglar ve şarkı sözleri üzerinden sunulmaktadır. Özellikle ünite girişlerinde çizgi karakterler aracılığıyla kurgulanan diyaloglar, çocukların metni bağlam içinde anlamlandırmasını destekler. Ayrıca kitapta yer alan şarkı sözleri, ritim ve tekrar yoluyla çocukların yazılı ifadeleri fark etmelerini kolaylaştırmaktadır.

Les Loustics 1’in önemli bir özelliği, ses–yazı ilişkisini basit yollarla kurmaya çalışmasıdır. Resimlerle desteklenen kısa cümleler, çocukların hem sözel hem de yazılı ifadeyi eş zamanlı olarak kavramasına yardımcı olmaktadır.

ÇİT- 1 ve *Les Loustics-1* karşılaştırıldığında, her iki kitabın da okuma becerisine yönelik bakış açısının farklı bir boyutta olduğu saptanmıştır.

4.2. Dinleme Becerisi

ÇİT- 1, dinleme becerisine yönelik etkinlikleri genellikle öğretmenin sınıfta seslendirdiği yönergeler ve alıştırmalar aracılığıyla gerçekleşmektedir. Ses CD’sine karekod aracılığı ile Yunus Emre Enstitüsü’nün sitesinden ulaşılır ve burada özgün dinleme materyalleri yer alır. Dinleme etkinlikleri çoğunlukla kısa diyalogları, yönergeleri ve sesli tekrarları

kapsamakta; öğrencilerden duyduklarını resimlerle eşleştirmeleri, boşlukları doldurmaları veya doğru seçeneği işaretlemeleri beklenmektedir.

Les Loustics- 1, dinleme becerisine oldukça geniş yer vermektedir. Kitap, CD destekli ses kayıtları, şarkılar, diyaloglar ve yönergeler aracılığıyla çocukların Fransızca'yı doğal akışında duymalarını sağlar. Her üniteye yer alan şarkılar, tekerlemeler ve tekrar eden diyaloglar çocukların motivasyonunu artırırken, sesli girdiyi anlamlandırmalarına yardımcı olur.

Kitapta öğrencilerin dinleme sırasında resimleri takip etmesi, duyduğu ifadeleri doğru görselle eşleştirmesi veya basit yönergeleri yerine getirmesi teşvik edilmektedir. Bu yöntemler, çocukların hem işitsel hem de görsel öğrenmelerini sağlamaktadır.

ÇİT -1 ve Les Loustics -1 arasında belirgin bir fark, dinleme becerisine ayrılan ağırlıkta görülmektedir. ÇİT-1'de dinleme etkinlikleri daha çok öğretmen merkezli yönergeler ve kısa diyaloglar üzerinden sınırlı biçimde sunulurken; Les Loustics-1, zengin ses materyalleri ve şarkılarla bu beceriyi desteklemektedir. ÇİT-1 ise özellikle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde altyapı eksikliklerinden dolayı dinleme materyallerinde sınırlı kalmakta, bu da öğrencilerin duyduğunu anlama ve ses-yazı ilişkisini kavrama süreçlerinde dezavantaj yaratabilmektedir. Ancak her iki kitap da dinleme becerisini görsel destekle ilişkilendirmekte; çocukların yalnızca işitsel değil, aynı zamanda görsel ipuçlarından da yararlanmasını sağlamaktadır.

4.3. Konuşma Becerisi

ÇİT-1'de konuşma becerisine yönelik etkinlikler genellikle basit diyaloglar ve soru-cevap çalışmaları üzerinden kurgulanmıştır. Kitapta öğrencilerin selamlaşma, kendini tanıtmaya, sınıf içi yönergeleri takip etme ve basit günlük ifadeleri kullanmaları beklenmektedir. Ayrıca resim destekli diyaloglar aracılığıyla öğrencilerin kısa yanıtlar vermesi veya eşleştirme yoluyla konuşması beklenmektedir. Ancak ÇİT-1'de konuşma etkinliklerinin daha çok öğretmen merkezli ilerlediği; öğrencilerin yaratıcı, serbest konuşma fırsatlarının sınırlı olduğu görülmektedir. Les Loustics-1, konuşma becerisine daha geniş ve etkileşimli bir şekilde yer vermektedir. Kitapta yer alan karakterler aracılığıyla kurgulanan diyaloglar, öğrencilere rol yapma imkânı sunmakta; “tekrar et”, “sor ve cevapla” gibi yönergelerle öğrenciler aktif katılıma yönlendirilmektedir. Ayrıca sınıf oyunları, şarkılar ve grup çalışmaları konuşma becerisini destekleyen unsurlar arasındadır.

ÇİT-1 ve Les Loustics-1'in konuşma becerisine yönelik yaklaşımları karşılaştırıldığında, her iki kitabın da çocuklara basit diyaloglar ve günlük ifadeler öğretmeyi amaçladığı görülmektedir. Ancak ÇİT-1 daha çok öğretmen merkezli, yapılandırılmış diyaloglara ağırlık verirken; Les Loustics-1 öğrenci merkezli, etkileşimli ve eğlenceli etkinliklerle konuşma becerisini desteklemektedir.

Les Loustics-1'in sunduğu rol yapma, oyun ve grup çalışmaları çocukların yaratıcı konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir avantaj sunmaktadır. ÇİT-1 ise temel iletişimsel ifadeleri kazandırma konusunda işlevsel bir yapı sunsa da öğrencilerin özgün konuşma fırsatlarını sınırlı bırakmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, Les Loustics-1 konuşma becerisini destekleme yönünden daha zengin içerikli görünmektedir.

4.4. Yazma Becerisi

ÇİT-1'de kitap boyunca yazma becerisini geliştirmeye yönelik bir etkinliğe rastlanmamıştır.

Les Loustics-1, yazma becerisine diğer becerilere kıyasla daha sınırlı sayıda yer vermiştir. Kitapta yazma genellikle kısa cümle tamamlama, diyalog yazma, kelime listeleri oluşturma veya küçük projeler şeklinde sunulmaktadır. Öğrencilerden bazen kendi bilgilerini (isim, yaş, sevdikleri şeyler vb.) yazmaları istenmekte, bu da çocuklara kişisel deneyimlerini dile getirme fırsatı vermektedir.

Les Loustics-1'in önemli bir özelliği, yazmayı diğer becerilerle ilişkilendirmesidir. Örneğin, öğrenciler önce bir şarkı dinleyip ardından şarkıda geçen kelimeleri yazabilir veya bir diyalogu okuyup eksik kısımlarını tamamlayabilir. Bu bütüncül yaklaşım, yazma becerisinin yalnızca mekanik değil, aynı zamanda iletişimsel bir beceri olarak görülmesini sağlamaktadır.

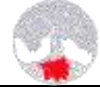
ÇİT-1 ve Les Loustics-1 karşılaştırıldığında, ÇİT-1'in yazma becerisine hiç yer vermediği; Les Loustics-1'in ise sınırlı sayıda fakat yaratıcı ve iletişimsel yazma etkinlikleri sunduğu görülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Analiz sonuçları göstermektedir ki Çocuklar İçin Türkçe-1, dinleme ve konuşma becerileri üzerine kuruludur. Kitapta şarkılar, diyaloglar ve dinleme metinleri aracılığıyla çocukların sözlü iletişim becerileri desteklenmektedir. Ancak okuma ve yazma becerilerine hiç yer verilmemesi, kitabın dört dil becerisini dengeli geliştirme amacına ulaşamadığını ortaya koymaktadır. **96 etkinliğin tamamı, dinleme ve konuşma** becerisine yöneliktir. Elde edilen bulgular, ÇİT-1'in özellikle dinleme ve konuşma ağırlıklı bir model sunduğunu, etkinliklerin tek beceriye odaklı olduğunu ve entegratif yaklaşımın (örneğin dinleme + okuma, konuşma + yazma gibi) kullanılmadığını göstermektedir. Öğrencilerin yazılı üretim ve okuma anlama becerilerini geliştirmeye yönelik alıştırmaların eksikliği, öğrenme sürecinin iletişimsel devamlılığını zayıflatmaktadır. Buna karşılık Les Loustics-1'in ünite yapısı ve etkinlik çeşitliliği, dört dil becerisini daha dengeli bir şekilde içermektedir. Dinleme ve konuşma becerileri şarkılar, oyunlar ve grup etkinlikleri ile desteklenirken; okuma becerisi hikâyeler ve kısa metinlerle, yazma becerisi ise kelime tamamlama, cümle kurma ve küçük projelerle desteklenmektedir. Bu durum Les Loustics-1'in bütüncül bir dil öğretim anlayışına sahip olduğunu göstermektedir. ÇİT-1'in içerik tasarımı söz konusu iletişim ön plana çıkarken, yazılı dil becerilerinin ihmal edilmesi, çocukların dil öğrenim sürecinde özellikle okuma-yazma aktarımında eksiklikler yaşamasına yol açabilir. Oysa çocukların erken yaşta dört beceriye birlikte maruz kalmaları, dil edinimini daha kalıcı hâle getirmektedir. Les Loustics-1'in dört beceriyi entegre şekilde geliştiren yapısı, öğrencinin iletişimsel yeterliğini artırırken; ÇİT-1'in tek beceriye dayalı yapısı, öğrenenin dili anlam bağlamında kullanma olasılığını sınırlamaktadır. Sonuç olarak, bu çalışmada, *Les Loustics-1* ve *Çocuklar İçin Türkçe-1* ders kitapları dil becerileri bağlamında karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. *Les Loustics-1* kitabı, dört temel dil becerisini dengeli biçimde geliştiren, etkileşimli, iletişimsel ve öğrenci merkezli bir yapıya sahiptir. *Çocuklar İçin Türkçe-1* ise Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde önemli bir başlangıç modeli olmakla birlikte, entegratif ve üretim odaklı etkinlikler açısından zenginleştirilmeye ihtiyaç duymaktadır. Bu çalışma, çocuklara Türkçe öğretimi için hazırlanacak yeni materyallerde iletişimsel, beceri temelli ve kültürel çeşitlilik içeren yaklaşımların benimsenmesi gerektiğini göstermektedir. Sonuçlar, her iki kitabın da çocuklara yabancı dil öğretiminde önemli katkılar sunduğunu; ancak becerilerin bütünleştirilmesi ve üretime dönük etkinliklerin çeşitlendirilmesi açısından geliştirilebileceğini ortaya koymaktadır.

Araştırma bulgularından hareketle aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- ❖ Okuma ve yazma becerilerine erken dönemde yer verilmelidir. ÇİT-1 kitabı, dinleme ve konuşma becerilerine önemli katkı sağlasa da öğrencilerin dil farkındalığını artırmak

için okuma-yazma öncesi etkinlikler (örneğin görsel tamamlama, kısa kelime eşleştirme, çizimle yazı birleştirme) eklenmelidir.

- ❖ Beceri entegrasyonu güçlendirilmelidir. Dinleme-konuşma becerilerine okuma ve yazma unsurları eklenerek, öğrencinin aktif üretici konuma geçmesi sağlanmalıdır.
- ❖ Çocuklara yönelik yabancı dil ders kitaplarında dinleme ve konuşma becerilerine öncelik verilmelidir. Bulgular, Les Loustics-1’de bu becerilerin merkezde olduğu bir yapılandırmanın, çocukların dili anlamaya ve sözlü etkileşim yoluyla deneyimlemelerine olanak tanıdığını göstermektedir. Çocukların dil gelişiminde dinleme ve konuşmanın temel rolü göz önünde bulundurularak, ders kitaplarında bu becerilerin öğretim sürecinin başat unsurları olarak ele alınması önerilmektedir.
- ❖ Okuma ve yazma becerileri, sözlü becerilerle ilişkilendirilerek ve aşamalı biçimde yapılandırılmalıdır. Yazma becerisine erken aşamada yer verilmesi, yazılı dil farkındalığını artırmak açısından önemli olmakla birlikte, bu becerilerin dinleme ve konuşma becerileriyle bütünleştirilmesi gerekmektedir. Yazılı üretimin, çocukların gelişim düzeyine uygun ve anlam temelli etkinliklerle desteklenmesi önerilmektedir.
- ❖ Farklı diller için hazırlanan çocuk ders kitaplarının karşılaştırmalı olarak incelenmesine yönelik çalışmalar artırılmalıdır. Bulgular, farklı diller için geliştirilen ders kitaplarının, çocuklara yabancı dil öğretiminde farklı pedagojik öncelikler yansıttığını göstermektedir. Bu bağlamda, Fransızca, Türkçe ve diğer diller için hazırlanan çocuk ders kitaplarının karşılaştırmalı analizleri, alan yazına önemli katkılar sunacaktır.
- ❖ Ders kitabı yazarları ve öğretmenler, çocukların dil gelişimini etkileyen çevresel ve psikolojik faktörleri göz önünde bulundurmalıdır. Çocukların dil becerilerinin gelişiminin yalnızca sınıf içi öğretimle sınırlı olmadığı; aile, çevre ve sosyal etkileşimlerle şekillendiği dikkate alındığında, ders kitaplarının bu çok yönlü gelişimi destekleyecek biçimde tasarlanması önem taşımaktadır.

REFERENCES

- Aktaş, U. (2022). *Çocuklara Yabancı Dil Öğretiminde Dil Becerilerinin Öğretimi*. B. Tomak (Ed.), *İlkokulda yabancı dil öğretimi* içinde (ss. 107-134). Ankara: Pegem Akademi.
- Başkan, Ö. (2006). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler ve Çözümler*. İstanbul: Multilingual.
- Bekleyen, N. (2016). *Çocuklara yabancı dil öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Brewster, J., Ellis, G., & Girard, D. (2002). *The primary English teacher's guide*. Penguin Longman.
- Cameron, L. (2001). *Teaching Languages to Young Learners*. Cambridge University Press.
- Çangal, Ö. (2021). *Çocuklara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Dil Öğretim Setleri ve Yardımcı Kaynaklar*. *Çocuklara Türkçe öğretimi*, (Ö. Çangal ve M. E. Çelik, Ed.) içinde (ss. 83-106). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Dalioğlu, S. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe temel düzey ders kitaplarında etkinliklerin beceri alanlarına dağılımı. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, 2018 Yaz, (4), 43-57.
- Durmuş, M. (2013). *Yabancılar Türkçe öğretimi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Graham, S., & Perin, D. (2007). *Writing next: Effective strategies to improve writing of adolescents*. New York, NY: Alliance for Excellent Education.
- Hachette Français Langue Étrangère (2013). *Les Loustics 1: Méthode de français (A1.1)*. Paris: Hachette Français Langue Étrangère.

- Hanbay, O.(2013).Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi. Ankara: Anı Yayıncılık
- Harmer, J. (2007). The Practice of English Language Teaching (4th ed.). Pearson Longman.
- Haznedar, B. ve Uysal, H., H. (Eds.). (2020). *Handbook for teaching foreign languages to young learners in primary schools*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- İşigüzel, B., & Gir, M. (2020). Türkçenin Erken Yaşta Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Dil Becerileri Bağlamında İncelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 8(3), 324–343.
- Joshi, P. M. (2013). The basic language skills for the beginners. *Research Scholar*, 1(4), 1-9.
- Kurt, E. (2019). Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi. Doktora Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Ladousse G. P. (2002).Speaking Personally: quizzes and questionnaires for fluency practice (Klett Ernsth/Schullbuch).
- Linse, C. T. (2005). *Practical English Language Teacher: Young Learners*. New York: McGraw-Hills ELS/ELT.
- Littlewood, W. (2004). The task-based approach: Some questions and suggestions. *ELT Journal*, 58(4), 319–326.
- Nation, I. S. P. (2009). *Teaching ESL/EFL reading and writing*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nunan, D., & Carter, R. (Eds.). (2001). *The Cambridge guide to teaching English to speakers of other languages*. Ernst Klett Sprachen.
- Oxford, R. L. (2001). Integrated skills in the ESL/EFL classroom. *TESOL Journal*, 10(1), 18–20.
- Peterson, P. W. (2001). Skills and strategies for proficient listening. In M. Celce-Murcia (Ed.), *Teaching English as a second or foreign language* (pp. 87–100). Heinle & Heinle.
- Pinter, A. (2017). *Teaching Young Language Learners*. Oxford: Oxford University Press.
- Rost, M. (2011). *Teaching and researching listening* (2nd ed.). Harlow, England: Pearson Education.
- Savignon, S. J. (2002). *Communicative language teaching: Linguistic theory and classroom practice*. In S. J. Savignon (Ed.), *Interpreting communicative language teaching: Contexts and concerns in teacher education* (pp. 1–27). New Haven, CT: Yale University Press.
- Sevim, O., & Toyran, M. (2021). *Türkiye ve İngiltere’de ilköğretim birinci kademedeki kullanılan ana dili öğretimi ders kitaplarının temel dil becerileri açısından karşılaştırılması*. RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (23), 87–104. <https://doi.org/10.29000/rumelide.948299>
- Topçuoğlu, F. (2010). Türkiye ve İngiltere’de İlköğretim İkinci kademedeki Kullanılan ana dili öğretimi ders kitaplarındaki Beceri alanlarının karşılaştırılması. Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara).
- Yunus Emre Enstitüsü (2017). *Çocuklar İçin Türkçe-1*. Ankara: Yunus Emre Enstitüsü Yayınları.